

1998. IX. 15.

MA

IRODALMI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI FOLYÓIRAT

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Bpest, V. Visegrádi-u. 15.	Szerkesztik: KASSÁK LAJOS és UITZ BÉLA	Előfizetési ár Magyarországon: Egy évre 10 K, félévre 5 K.
---	--	--

TARTALOM: Plakát a Ma demonstratív kiállításához. / **Kassák Lajos:** a Ma demonstratív kiállításához. / **Kahána Mózes:** Versek. / **Ujvári Erzsébet:** Vándorlás (drámai jelenet). / **Lajtha László:** Zongora kompozíció (kotta). / **Gulácsy Lajos:** Ceruzarajz. / **Máttyás Teutsch János:** Eredeti linoleummetszet. / **Bortnyik Sándor:** Eredeti linoleummetszet. / **Ruttay György:** Tusrajz. / **Kassák Lajos:** Vers. / **Lékay János:** Szentpétervár, 1917. február 22. (novella). / **Barta Sándor:** Versek. / **Reiter Róbert:** Vers. / **Szélpál Árpád:** Versek. / **Mácza János:** A Strindberg, mint rendezői probléma. **Raul Hatvány:** Aufruf (vers.) / **Székely László:** Versek. / Olvasóinkhoz. / Katalógus.

III

8-9

Plakát a MA demonstratív kiállításához

Tartalmazza a III. kiállítás katalógusát.

ÁRA: 2 KORONA

A „MA“ DEMONSTRATIV KIÁLLÍTÁSÁHOZ

Ha valaki krónikás és kritikus a MA kiállítás sorozatának erkölcsi mérlegét egyszer megcsinálja — elsősorban hangsúlyoznia kell majd, hogy a világháború zúllásbe konjunkturázó idejében egyedül ez a művész-csoport evezett az általános megalkuvás áradata ellen. 1917-ben nyitottuk meg első kiállításunkat egészen új anyaggal, azóta három eddig ismeretlen egyéniséget mutattunk be s a most megnyitott demonstratív kiállításunkon egész csoportját állítjuk közönség elé annak a fiatal művészgenerációnak, akiknek állást foglaló erejük kulturális felkészültségük legbizonyosabb mutogatója a semmiféle esztétikai ellágyulással és politikai embervaditással meg nem torpantható fejlődésnek. A gazemberség, rablókereskedelem, egymást-falás idejében keveredünk. Programmal léptünk ki, tudatosan szociális életigazítóknak készülünk az emberségünkkel, hogy mit fogunk beváltani? — jaj, csak nem megalkudni! Amit az egyiskolai séma nélkül, de progresszív tehetségünkkel, sőt agresszív erejünkben mégis egy széles úton előre dolgozó tizenhárom ember most a közönség elé ad az még tisztá, egyedüli legtisztább ajándéka az internacionális egységbe kívánczó tenyérnyi Magyarországnak. Amit csináltak még mindnél hitvallás és kritikával vállalt reflektor legbensőbb önmagára. Ezért, ami dadogás a legfiatalabban is van: a nagyra törekvés még ökonomikus erővel nem bírása — de nem ridegen üzletre balancirozás és nem divathoz ügyeskedő *modernség*. S most, mikor nincs Páris, most, mikor a *nagy* epigónok visszagárgyultak kopírmáshoz — ezt a modernségnek nem vallott pszichikai újság keresést kétszeres erénynek zászlózzuk magunk köré. Ujat: nem az újért — ujat, hogy a minden eddigittől más éntünket valahogyan előadhassuk és ennél kevesebb maradékkal felélhessük. Művészet: néhányunk életének szubstanciás formája. Művészet: nem elefántcsonttoronyba cél, — hanem a legmindennapibb értelemben eszköz is az általános mindenhez, ami az élet. Művészet: vérünkkel mozduló agitatív élet, nekünk még ez vagy *nálunk* — nekünk már ez. Hol vannak az 5—6 év előtti rajvezetők és hol van maga az ugynevezett modernséggel hangoskodó egész raj. Mintha a földet rántották volna ki a lábuk alól: eldültek önmaguk szegénységében — Uristen, hacsak a reprodukciós könyveket is kiűzték volna a kezükből. Új generáció jött utánuk és ennek a sarjadásnak kegyetlenül komoly erőpróbája a világháború. A ható nyugatról semmi segítség és itthon minden beérkező szóvivő vagy ellenség, vagy semleges várakozó. Ezé a kiűző tizenhárom emberé máma az ellenük gyűlölködő rosszakarát és a gyávábban taktikus elhallgatás. De mit jelenthet ez a részükre? csak rájuk kényszerült akaratgyarapodást. Ami ma még próbálkozás a világosság felé, holnap életerős rohammá testesedik a sötétség ellen. Mert művészetük nem lagymatag továbbcsurgása a l'art pour l'art széplelkűségnek, hanem állásfoglalás, tudatos szembe feszülés mindazzal, ami tegnapi kölcnc rajtunk. Tizenhárom világító sziget a nagy szürkeségben. Domináns élet. Ugy hisszük első egészséges gyökereket eresztő generációja annak a minden újat divattá ügyeskedő és mindig epigonokat babusgató földdarabnak, amit hazánknak nevezünk. Hogy mi történik kint a klasszikusan beigazolt és mindig újra éhes metropoliszokban, nem tudjuk — de hisszük, hogy a fiatalság nem csuklott vissza Baudelairehöz és nem csodálkoztak rá Manetra és még kevésbé Ingresre és Renoirra. Politikában világáltalánosan hangosodik a progresszió, kell hogy ugyanez éljen a művészetben is. A háború hullamezői új, tudatosabb energiákat trágyáznak. Valami nagy összekészülődést a szocializmusban. Nálunk művészetével arrafelé lenget zászlót ez a tizenhárom ember. S mostani kiállításuk bizonyosság arra, hogy közülük verbuválódnak azok a kevesek, akik, ha újra vonatokat, hajókat, repülőgépeket életérdekekkel eregetnek át a határokat, első sorban demonstrálják majd, hogy minden különszakadásban is *voltunk* és éltük az életünket, mint életet a világgal összetartozandóság delejével, ami a korszerű kultúra.

Kassák Lajos

ÉLETROMLÁS

Jegecesen indult s rakódott
Generációk
(bujakéj — anyacomb — nyílt rikoly
egyenes vonalán)

Idegyökérezett, idélen alján
mint burában ékeskedő gépminiatürök
mint *életben a halottság épsége*
de magvasan szólalt a Kezdet.

Hová?

Világokat aprít, célokat tördel
valami skatulyázó, lanyha örök mécs:
voltonbuzduló buzdulatlanság.
Indulás.

Egyenletesen lassuló rövid erő-egyenes
török
táj!

Erőt tüdőzik százszor az újrakarat!
— — már t. b. c.-t. sajtól a levegő
bujakórt nyilaz a lányakarás!
— — rothadás —
összevisszán gumoznak erőtlen erővonalak —

kapaszkodás —

jaj — ha *férgesen* is:
a léttelen maradás minimálisát
jajgatja toroktalanul
a Vég.

A HOMORÚ EMBER

Gépszerű, vacsoraszagú nőstények előtt
két markolásába szállt az értelmisége
és köldökénél s szája csorgásánál fogva
patkóalakban vonzózó, nullásan „kivánom“ egy-hülye-szótag-
jába fogózkodó
anyaggá merevedett.
Fejet rázott s kivihorászott
egy lelkiismeret-alamizsnát.

Vagy
önkérdéssé tombította
plakátját egy-két utcának;
„Krisztust,“ „hazát,“ „erényt“
kondenzált bú tett-vett
önelsárgított velejében.

Vagy
térdigelésottan kapkodott
távoli szekérsörgésen.

Vagy
embert átkozva
nappaliszobák kotta-szennyét
két akácsor végtelenvegyített sziluettjén
rakta le
s rogyott döggé katolikuskodta önmagát!
És leit: szuette embergörbévé
a homorú ember.

EGYENSÚLY

Háromszög, szám, irányvonal
kristályosítja fizikává a levegőt.
S évesen, halálellenre,
hurutig
már összedőlve
már szemek dülledőjén
szív a tüdő.

(Gyorsvonal kerékküllőjén
srappell gyújtózsínőriján)
szőrszálás, számított örülethez
rúgkapaszkodik
angyalkodó középkoriság,
könyvkoncokon tengődő, feszegetett, félholt mű:
az ész.

Szám és gyorsaság fut embertelen, ezer
nyilvonalat.
Elérhetetlenbe vedlik némely
termetes, szimpla Kezdet.

Vörössé izzottan
tervrajzok és newtonságok
így fricskázzák óeska bordélyház sárgájává
ezt a sugaras én-tömeget.

De vissza!
Rohanok s öklözök tagadás hatalmán.
Most: megállítom.
Vezényszavamra álljon és düljön az erő!
Vagy dinamithegy! — ha elsőnek rep-rob-
banok is én!

Várok
és vár.

S most újra.
S örömös rendet kristályosít
a csontos tagadás társzekerén jött
beérkezésem.

ESTI ZIVATAR A LÁNCHIDON

A tulsó hidon hiába fénybotorkálnak a villamosok
üresfényűen és reszketőn mozzanó, propeller téved
útba (inkább maradna)
nagy távolságon félregravitálnak hegyek és felhők egy-
páran
és körbefognak egy kétségbeesett csillagot

de vége:

Távol nyüzsgő csillogás szemjátéka illan
egét szakaszt fülembe a hang
alattam ezerszer, fölöttem is életem
: veszélye
hajam az égnek
már fül
szakad:

Összeömlik raktam keresztül
Ég és Duna.

KERESÉS

Előttem ki áll jót?
Ki fogja fel a testemet?
Ki zár be nekem egy darabot az
éjszakából?

S mégis!

Ki világítja víganóra a levegőt?
Ki tárta mindenémmé a lányt?
Ki veri tisztahabbá s beleugorhatóvá
a földet?
Ki világosítja véresre a csütörtöki napot?
Ki gyilkol engem életből-életbe?
??
Mikor?
És még
Bukfenceken:

Fáklyát a számba!!

A nincséért, a nincséért:

gyűjtani, gyűjtani!!

MINDENKI-EMBER

Multamat születés-előltre
jövömet halál-utánra
lódítja a mostan
és vérbeperegeti, tullóvi a horizontokon két szemem,
hogy közelre sohse látok.

Egypár fehér lidérc:
„Ahonnan jöttem“ (kérdőtlen kérdőjel)

gáncs, kacaj, tejfölnyalás
mind az én testemet huzza zálogba,
amért meglett ez a csikart születésem:

De egy másodperce a kedvparipás, törkezü tettnek
vizzé mázolja és levegővé fujja mind itt:
felhuzott két vállam tűzött hegyén!

És ordit az arcom:

Előre! Előre!

Kívül az énen, jövendő másért:
senkié vagyok.
A multam a születés előtt,
a jövöm a halál után —

de vért nyilaz az arcom
és dől a két szemem a láthatárokon:

Előre!

VERS 1918-HOZ

úgy marjul, kél, nyüzsgő: semerre,
rikul, telik és újra és vissza,
nekiszabadult, masszátlan tömédek — sereg:
emberiség: föld —

gránátok millió ive keresztelkedik
és összehordja innen és onnan
az akaratlanság dühödt expanzióját
robbanóban —

vész és vegyül a vér,
pattannak, hullnak, összekelnek,
újra tisztulnak, vegyülnek,
millióknak, — tűnnek
élet — egyedek —

de ki hallott már
célbadölt, egyetlen hangot,
mi állna az égig,
mi vágna, mutatna, karolna,
perditene,
mint egy — világ — rikoly:
„gyerünk!!“ — ?

mert amig száz generációt történik egy év:

néhány folyómenti gót palotában
vezetést szimulál
és cipője orrát babrálja
fin de siècle s más rongyos skatulyára
ezer jófejű mamlasz.

Kahána Mózes

VÁNDORLÁS

(Polgári hálószoba kisággal) Férfi. Asszony. Gyerek.

Asszony

(utcairuhába öltözve idesen járkál) Elég volt... már nem akarom!

Férfi

(kérdőjelesen áll a szoba közepén) Mi???

Asszony

(karját unottan messzire dobja): Igen... a házasság... új ruha... korán fekvés.

Férfi

Mit akarsz???

Asszony

Magam! az életem!!

Férfi

Bántottalak? valamid hiányzott??

Asszony

Nem!

Férfi

(kinlódva) Mond hát miért?? miért???

Asszony

Értem!!

Férfi

A feleségem vagy!!!

Asszony

(megáll, a férfi felé fordul) Menhelyetadtál, hogy fehér ág nyuljon a derekad alá.

Férfi

(rémülten) Én???

Asszony

(hangosan) Hogy a testem csak neked gömbölyödjön mert rámm kívánczol Rám... és kitudja... kitudja honnan jöttél!

Férfi

Én? asszonyom!!

Asszony

(újra járkálni kezd) Mindegy!!

Férfi

(könyörögve) Nézd... én... a gyerek... egyedül...

Asszony

(karját az öröm magasra emeli) Egyedül... kik voltunk eddig?! a fekete városok... a nap sárgán a pincékbe csurog.

Férfi

(csodálattal nézi)

Asszony

A szemeim.. (a sezlön felé megy, leül, karjai lassan az ölébe hullanak) és négy évig!!!

Férfi

(tehetetlenül felé kapdos)

Asszony

Négy év!!!

Férfi

(hozzálép, fejét őrjögve az asszony mellére dobja) A karod!... a melled!... a szád!

Asszony

(gerincén mintha jégcsöpp futna le) Hiába!!!

Férfi

Az enyém... enyém vagy!!

Asszony

(fölnévet)

Férfi

A tested... te is!!

Asszony

(a férfi fejét lassan fölemeli) Miért kinozzuk egymást??

Férfi

(az asszony száját keresi) Ugye nem??? nem igaz???

Asszony

(halkan) Elmegek!

Férfi

(egy ideig nézi; aztán az asszony fölé emelkedik)

Asszony

Elmegek! (a ruháját igazítja)

Férfi

(megfordul, a kiságyra veti magát) Józsikám!!! fiam!!!

Asszony

(idegesen megrándul)

Férfi

(reszkette fölülte a gyereket) Fiacskám!!! az anyád... nem szeret... elmege...

Gyerek

(értelmetlenül néz)

Férfi

Nézd... elmege!!

Gyerek

(kezét az anyja felé nyujtva sirni kezd) Anyjám!

Asszony

(összegörnyed)

Férfi

(a gyerek fölébe sugja) Elmege!

Gyerek

Anyjám!!

Asszony

(száját véresre harapja)

Férfi

(szemét az asszony felé fordítva a gyerekért nyul) Józsikám!!! (fölláll és a gyereket, mint valami drága virágot az asszony ölébe ülteti)

Asszony

(megvonaglik)

Férfi

(nevetve) Istenem... mégis!

Asszony

(főlegyenesedik, égőszemét a férfibe dobja) Te... te-e-e!

Férfi

(ijedten hátrál) Ő akart!

Asszony

(nézi)

Gyerek

(álmosan) Vízet!!!

Férfi

Vízet???

(örömmel az ajtó felé sompolyog) Galambjaim! (kimegy)

Asszony

(szeme most a gyerekre esik. Valami a száját hirtelen kifeszíti. Melle hörög. Nyakát vörösré festi a vére) Menni... (Két sötétparázs égelt az agya alá. Karjából tíz fekete kigyó a gyerek nyaka köré csavarodik. Egy száj piros udvara. Érti, hogy az ölében valami egyenesre nyujtózik. Föléje mered. Aztán karjait magasra emelve bele nevet a csöndbe) Egyedül!... egyedül!...

Ujvári Erzsé

al *Perimp^o*

f *dim.*

mf. poco apr. *p dolce*

mp poco *poco pp* *molto* *molto*

Handwritten musical notation for the first system. It consists of two staves. The upper staff has a treble clef and the lower staff has a bass clef. The music includes various notes, rests, and dynamic markings such as *p* and *mf*. There are also some handwritten annotations like "7(9)" and "7(9)".

Handwritten musical notation for the second system. It consists of two staves. The upper staff has a treble clef and the lower staff has a bass clef. The music includes various notes, rests, and dynamic markings such as *p* and *mf*. There are also some handwritten annotations like "3/4" and "4/4".

Handwritten musical notation for the third system. It consists of two staves. The upper staff has a treble clef and the lower staff has a bass clef. The music includes various notes, rests, and dynamic markings such as *mf* and *p*. There are also some handwritten annotations like "7(9)".

Handwritten musical notation for the fourth system. It consists of two staves. The upper staff has a treble clef and the lower staff has a bass clef. The music includes various notes, rests, and dynamic markings such as *p* and *ff*. There are also some handwritten annotations like "8" and "9".

Minden jay fenntartoz.

GULÁCSY LAJOS: Ceruzarajz

MÁTTIS TEUTSCH JÁNOS: Eredeti linoleummetszet

TEUTSCH MÁTTIS JÁNOS

BORTNYIK SÁNDOR: Eredeti linoleummetszet

SAVIA
KÖNYVTÁR
1984

RUTTKAY GYÖRGY: Tusrajz

PARANCS ALATT AZ ÉJSZAKÁBAN

Kétezer fül anyapityergést halucinált a vértükből,
az éjszaka pedig kövéren rájuk tenyerelt,
hiába volt a szemük,
a szél felelőtlenség-gödrökben orszózott
itt is ott is
s csak a szörnyű tériszony csordázta őket az egyenesbe
meg az — Előre! amit fantasztikus tömbökben
gargalizált a sötét.

Menni! Menni! Menni!

A semmiből néha rózsák csattantak az eszük fölé,
ilyenkor birkásan összefelhőztek.
ilyenkor csak a kipecskelt szájuk dominált.

Aztán:
láboltak a vén kocsonyáján át
láboltak a felbőszült csöndben át
láboltak az álmodásán át
láboltak a kétségbeesésén át

tovább tovább.

A messzi bozontokból néha zöld világítócsillagok
szaladtak föl az égig.
Uristen!
tudták, ha nagyon akarnak élni az éjszaka bolondul
elveszti őket.

Istenke! Istenke!
s hitték, valami jóságos csodabogár célirányba
fonalazza a sorsuk.

Csönd. Álmodás. Kétségbeesés.

Egy csillagos nyaku bálvány keresztül hárfázta a
bajszán:
Reggel!!!
szédobták, mint egy nagy aranysárga horgot
s aki bekapta annak reménytelenül égnek tüskézett
a haja,
mert a kesely fejük fölött tévesztőket barlangozott
az éjjel 12,
hiába hogy az anyjuk primer hangja kopácsol a
fülükben,
valaki a hazugság skáláján csodákat mesélt a hor-
dófejű fiáról,
egy másik folyton a $2 \times 2 = 4$ -et kukorékolta fel a
gyomrából
a legfiatalabb meg minden 5 percben vízszintesbe
csalogatta a szomszédait —
de a kitapogathatatlan ekkor megint az engedelmesség
léniájába zabolázta őket
s valaki Urnak-is-ismeretlen elektromos akarattal
tűzbe és jégbe mártogatta a lábuk:

menni, menni, menni . . .

Kassák Lajos

SZENTPÉTERVÁR, 1917. FEBRUÁR 22

Legyintett a kezével.

Párnás ujjával a térre bökködött.

„A lógósok.“

A másik tarkóján végighullámozott a vastag zsir-
tömeg.

Bólintott.

„Igy kell velük elbánni!“

Nevetett.

Szuronyok villantak.

„Na nézd, még össze is fűzték őket!“

Az emberek megálltak. Nézték a vonuló szakaszt.

„Szegények“ sóhajtották az egyik asszony és egy
másik ködös hangon „hát csoda ez?! Ki szeret a
harctérre menni?!“

Egy fatalpas ember keményen: „Ez örület, egy
egész szakasz! Hát van igazság!?“ Egyik diák örö-
mösen kiabált: „Megg számoltad? Négyszázhuszon-
nyolcz!!“ Barátja — egy 13 éves vézna legényke:
„Szép cirkusz!“

A katonák pedig egykedvűen lépegettek.

„Négyszázhuszonnyolczan“ ismételte a munkás.

A kávéházban a két ur: „Egészen elvették elő-
lünk a kilátást!“

„Fel kellene állni egy székre.“

„Ez jó gondolat.“ Szuszogott, lihegett.

„A dísznők! Meg akartak lógni!“

Az utolsó szuronyok is elmerültek a hánytorgó
sűrűben.

Két fiatalember vágódott át a termen. „Láttad?
Na elhez mit szólsz?“ hallotta meg a lötyedt tar-
kóju s vörösen átsugta az asztalon: „Ezek az alakok
se tetszenek nekem!“ Ujra siető emberek. A szomszéd
szobából feleselés csapódott ki: „... Nem tart so-
káig...“ lehetett hallani.

„De mi az ördögöt akarnak is azok! Hát nem
élünk egész jól? Háboru van!!! Vagy mi?! Hát tünni
kell!“ Szinte a másik füléhez surlódott: „Olvastam
egy röpiratot. Azt mondják benne, hogy le kell rom-
bolni minden egyenlőtlenséget. El kell tűzni minden
gyárost, fel kell osztani minden földet!“

„Pah,“ ordította a duzzadtajku.

„Azt mondják, gyors béke kell. Nem igaz. Becsületes
orosz béke kell!“

S a másik vezércikk stílusában folytatta: „Se-
regeink győzni fognak és nem adjuk el magunkat! . . .
Pincér, borsatót! . . . el kell tünnünk minden fárad-
ságot, nélkülözést . . . kitartunk!“

A másik szobában forrtak a hangok.

Cigarettafüst gomolygott, ajtók csapódtak.

Egy lány jött. Gondosan becsukta az ajtót. Sze-
mei megrezzentek.

„Bánt a füst?“ kérdezte valaki.

„Ugyan — elmosolyodott — szinte ködbe fullt
minden. Aztán halkabban, hogy csak az egészen kö-
rülálló hallhatták — ma még nem, majd holnap!
Beszéltem vele is. Nem volt szerencsénk. A kaszár-
nyában megváltottatták az inspekción . . . Órá csak
holnap kerül a sor.“

Tovább sugták a hírt. Csend lett. S a fojtott

csendben egy kenderfejú hangja úgy följiéd, mint a tűszirén. „Nem lesz ebből baj?”

„Mit lehet tenni?!”

Ismét csapódott az ajtó. Az érkező arcáról hullott a veriték. „Borzasztó! . . . A gyárakban már abba-hagyták a munkát! Nem tudtuk értesíteni őket, hogy csak holnap kezdődik!”

„Mi lesz itt?! A katonák még nem tudnak semmi bizonyosat. Ellenünk jönnek!”

De egy másik, bozontos üstökét a válla közé huzta: „Ne higyjétek! A szuronyok ezuttal a cár gárdistaiba fojtják a hangot.”

A szívük összehuzta a gégejüket.

Az utca hirtelen emberekkel vetődött be. Sűrű foltokban imbolyogtak. Lárma. Lárma . . . Mindenki az ablakokhoz rohant. Az arcok eltorzultak: „Mi történt?” „Valahol történt valami,” „mindenki előrerohan” „Ott egy véres fej menekül.” Távolról éles csattanás-halatszott. „Valahol löttek.” A kávéházban ide-oda futkos-tak. Asszonyok a hajukat tépték. Egy fiatal lány idegen férfi karjaiba menekül. „Mentsen meg, mentsen meg!” Fejvesztett fel-alá rohanásukban az asztalokat döntöt-ték fel. „Mi történt?” „Mi történt.” Senki sem tudott semmit.

A lötyedtarkóju az asztalt csapkodta. „Csak ne vettem volna fel a 2400rubeles bundámat. Nem örület?! Még képesek ellopni!! „Majd szólok a ruhatárosnak, az enyémet is külön teszem” és rohant a duzzadtajku.

Aztán: „Tudja mi ez?!” kérdezte a lötyedtarkóju: „A forradalom.”

A másik fogai összeverődtek: „Maga mindig olyan pesszimista!”

De ez újra beledobta a hangját: „Igen a forradalom.”

„Mind fel kellene akasztani” sápadozott a másik.

Uj és uj tömegek jöttek.

A külsőszobában még mindig nem szóltak. Kezüik öklöllé gubancolódtak. Topogtak. „Még mindig semmi hír.” Most kicsapódott az ajtó.

Mindenki felkiáltott.

Az új ember szinte belezuhant egy székbe.

A memnyezetnek beszélt.

Az utcáról pedig bevonított a tömeg.

„Már nem lehetett megállítani. Tömeve voltak az utcák . . . Nem e'égedtek meg, hogy szuronyok között hajtsák el a statárium eredményét, össze is szíjazták őket” . . .

„Pedig az alyuska rendeletet adott ki a Kéziguusz ellen” nevetett fel valaki gúnyosan.

„. . . Egy percig azt lehetett gondolni, hogy minden rendben van. A szuronyok zavartan lelankadtak. De aztán . . . a karja beégresösödött a szék támlájába. . . „egy őrmester tulbőmbölte a lármát . . . A barom . . . „Tűzelj.” S az egymáshozfűzött négyszáz ott vonaglott a porban. És ők csak löttek! Löttek!”

„Nem szabad csüggedni” mondotta halkan a kenderfejú — „nem szabad kishitűnek lenni.”

„De egy nap miat! . . .”

Ez így van rendjén, ha ma nem sikerült, majd jön a holnap, holnapután. — „Hangja már egészen magasba csengett. „Holnap! Vagy holnapután!”

Kint sip sivitott.

Autón katonaság jött, gépfegyvert állítottak fel.

Valaki belökte az ajtót: „Eltársak, gyorsan el

innen! Keresnek bennünket! Megtudták, hogy itt vagytok! Tíz perc és mindannyiunkat elvisznek!”

Nyugodtak és hidegek voltak.

„Ennek nem szabad megtörténni” modta a kenderfejú.

„Az egész város kint hőmpölyög” kiállotta egy besiető. S egy másik: „Kihirdették az ostromállapotot.”

„Gyerünk a IV. ezredhez. Azok velünk vannak.”

„Sietni, sietni!”, vergődött fel innen is, onnan is, „A tömegben még eltűnhetünk!”

„De valakinek még is itt kellene maradni! Féltre kell vezetni a barmokat.”

A kenderfejú: „Én maradok.”

Kürt harsant, Dobpergés csapódott feléjük . . .

„sietni”!! „Sietni”! . . . A szoba hirtelen kiürült. Belső zsebéből kéziratot vett elő. Javított, jegyzett.

A zaj tornyosult. A tömeg bőmbölt. A lovasok az emberfalat szoritották. Jajszavak egy vonításba tömörültek. Munkások jöttek. Szilaj erejük szétzuzta a szuronyos kordont.

„Na ez szép história!!” mondta a lötyedtarkóju

„Szerencse még, hogy itt lakom a házban.”

„Nem mennék haza?” kérdezte a másik.

„A, innen jobban látunk.”

„Majd lesz mit mesélni odahaza.”

Zaj. Uj szuronyok. „Vigyázz, onnan is jönnek”

„erre, erre, itt még senki sincs” „zsák utcába jutottunk”

„nem baj, csak előre” „neki a szuronyoknak” „előőre”

„neki, neki” „csak úgy, mint kinn”

„Ezek még egészen idejönnek” visitotta a lötyedtarkóju.

Csattanás és vonítás. Embereken gázolnak át a katonák. Csörren a kirakatüveg.

„Bezúrták az aaablakokat!!!”

„Jajj, segítség!!!”

Újra csattanás. És a lötyedtarkóju lebillen a székről. A törött üvegen át betódulókg át gázolnak rajta. A kávéház megtelik. A duzzadtajku belenéz még egy pillanatra a pettyhüdt, sárga arcba. „Halott” mormogja és rohan „a kabátomat! Kérem a kabátomat! És már magára huzza a bundát. A 2400 rubeleset. „Neki már úgy se kell.”

Katonák . . . Mindig csak katonák. A gárdisták. Egyre a gárdisták. Már ők dominálnak. És a zuzott hullák. Üres az utca, gárdisták . . . Gárdisták.

„Egy, kettő . . . egy, kettő, koppanak a bakancsok.

Őrjárat jön: „Mindenki vegye elő az igazolványát” harsogja a patrulvezető.

A kenderfejúhöz érnek.

„Ezt az embert meg kell láncolni.”

„Cári rendelet tilítja a guzst” üvölti a kenderfejú.

„Ezt az embert meg kell láncolni” ismétli az őrmester.

„Barom, nem érted, hogy még a ti törvényeitek szerint sem szabad?!”

Erős öklök csapódtak rá. Kezei lábához feszülnek. Végignéz a fáradtarcu, rongyosruhájú gárdistákon . . . De már nem szól többet.

Vezényszó. A kenderfejú bután csetlik, botlik a láncokban.

A szuronyok pedig a másik u'ca felé villantak.

És uj ütemben:

Egy, kettő . . . egy . . . kettő . . . egy . . . kettő . . .

Lékay János

ÜVÖLTÉS JULIUS 28-ÁRA

Egy tömb az éj!
De a szél az eget céda csöcsn.k nézi!

Bomoljatok meg!
szeretem a sikongó kölykeket,
egyszer úgy is rőhejbe violázom a fogaim karéját
s benyekalom ezt a kirühedt világot.
Uram! Uram!
ha petrencésen bokán kapom magam
s átfütyentek a sok kis színes packán,
de semmi ez!
ha megtanulom a zulukafferek nyelvét,
kinaiul, franciául a szittyá barmok nyelvén
és a téglavörös németek nyelvén is megtanulok
és az angolok nyelvén,
minek?!?!
egy idegsokkos pátosszal
ide nézzetek, döglőt falvakat,
hullákkal tetovált mezőket
kivert asszonycsordákat, kirepedt hasu hentéseket
és 1000 galambtokájú lőszergyárost,
hadd labdázok fel a hányingereségre!

Kovácslegények, parasztok, kőművesek, vasutasok!
asszonyok, katonák, írók, festők, és tudósok!
Scheidemann ur!
Galileisták, radikaliskok,
szociáldemokraták, Károlyi pártiak!
őreganyám térdkalácsa, józsefvárosi temetkezési klubbl
az előbb vissza nyögtem a szemeimet,
láttam a kicinóberezet pófátokat,
az ég pedig barna ganéjjal dobta be az egészet.

KEDVÜSÉG TERRASZÁRÓL

A sanatorium
— az égen enyvesen összeusztatnak a felhők —
mint a magába professzoros egyedülvalóság
rábambul a felparcellázott síkságra.
Pedig a gyantaszagú szél s az üvegbelü vizek
duhaján elébe nyerítenek,
oszlópai közé óránként sárga-vörös tömböket cipel a
nap.

De mit akartok?
Ó a hamar háj fellegvára
s a nagy boltíves suttyom sátorokban
a mangalica húsu nőstények
s a cihás mellü emberkék
összevihognak a köcsögök körül.

De ha ti este is hallanátok őket
(mint én közéjük malterozva)
amint a mellük labdás furulyaszavánál
belebárgyulnak a kupolátlan értetlenségbe
s amint a szemük látószögében felsompolyog a ledu-
rungság,

imígyen hőrognétek: Ó! a kőbön!
De ki dühül itt a ti átkozódásaitokon?

Mert ilyenkor itt már este van. S a befelé fordult le-
nyaktilizottság
most lampiónos istállókat dürgöl fel a tapinthatatlan
csöndességéből
(az egyik ott csöbröt nyelt a forró tüdejére)
s jön a sárgaréz gyomru bank is
(az egyik ott éjfél a könyvek közt örjögött a mák-
szemnyi fejével)
s a pincék nedvessége s a kredencek üressége is át-
bárgyul a palánkon.
Aztán ólomná csöndül kemény s lebírhatatlan

Aztán jönnek az orvos legények
(lent a kocsisok svábos nyálassággal
kibélelik a kedvükkel a koresmákat)
aztán az asszonyok zsoltároznak fel a dárdás szöllő-
hegyekre
és az ökrök is feldördülnek vályuknál

Kedvesség,
s a felhők is kedvüségét pergetnek
a krétaszikkadt falvakra
ezek pedig ülnek az idő és a tér összemosakodásában
s akkor a nap felplakátossa az eget.

Barta Sándor

TUBERKULÓZIS

Reggel ablakoz a perifériákra anyókák térdelnek horog
harap a kékbe — semmi — kopognak halod?
üres — valaki üvölt én is! rendelő — vér csip-
kéz nyolchetes fehérre nyomdász halált betűz
uccák botlanak kalimpál csillag ernyed a csuklón

diák — hetedizig — emberek! sárkányoz — csönd—
koponyáját sinekre morzsolja szibériai bányában
csontját csákányozza valaki szuka konyhakéssel
magába nyársal nadrágtartón 60 kilogrammos
csomó vonaglik hisztérika a melére vasal kira-
katozza a húsát

fehér sanatóriumok hiába reklámoznak kövér me-
zőkön sirnak az állatok és szájalmat csurgatnak
a városokba egy orvost kényszerbe zubbonyoz
a téboly

házak sebekkel éjszakáznak — itatós — szürcsölnek
ablak tátog sárga sarló piszkál bűz hőmérő??
hőmérő?! hőmérő?! a tükör grimasz pápa-
szemes pocak gesztusok ólmit veritékeznek te-
mető rothad a vackon — taplósodnak sarló
piszkál

se iz se szín semmi semmi üresre tördelt szem har-
minckét vásott fog marja kék koszoruját a má-
niás öklökbe!

Reiter Róber

MÁJUSI ÉNEK

Az északi sark szeme felvillan
és rá
az egyenlítő
visszakacsint.

Az atlanti-océán
a Csendes-tengerbe ölel
és Ázsia mellére fröccsen
Európa teje.

Jaj!
az abroncsok
gulába szakadnak
a föld kilenc hónapos hasán.

Ki a hangunkkal!

Ember!!

Elszánás póznáján
hiába lobogóznak
a szlíz testek.

BUDAPESTEN

Lokomobilok zakatoltak.
A kétségbeesés gőze kisipolt.
Iszonyodott.
A piszokból ötkoronások ugrottak a szemének.
Gerince kirudalt a száján.
Tüdeje leszakadt.
Az élet vörös zászlója
kilobbant
és elöntötte a szobát.

És
Berlinből
a lekötözött káromkodások
beleszabadultak
Párisból
az elkeseredés
idecsöpögtette
vérét
Szentpétervár
fölsistergett benne.

Csak
a gyárok kéményei
sátoroztak
egyet
a levegőbe.

RAPSZÓDIA

Apám!
Anyám!
Sötétség kupolázza a világot.

Én — Én!

Hegyeket lóditok rátok!!
Meggyulladt utakba pólyállak!

Igazság?!
Süketszeműek!
Akadémiákba falazott tehetetlenség!
És gyárok!
Meváltót nyálaznak!
Szeretet!
Jóság!!
Rend!!!
Kötelek!
Pondrók!

Akasztófák dominálnak.

UTON

A tér fölgaskodott.
A harangok
bunkós nyelve
éles vonalakat hasított
a város gyomra kibödült
hangok
karajokat szeltek
a távolság csőre felhamzsolta
óramutatók seregetek.

Az állomásokat
torzonborz mozdonyok
füttyei
felpántlikázták

és a bezárt marhakocsikból
előkényszerült „éljen“
derékővbe szoritotta
az ötvenéves hasakat.

A falukból
megindultak a szalmafüdeles kunyhók
a kisvárosok
tulipános falai
a metropoliszokból
a nyugós kőhegyek —
a lefagyott
felpörkölt
összekarmolt
földéken
egymásbaharaptak.

A kidöntött kerítéseken
átvándoroltak a kakasok
és a mezők zöld ingét
beborították vörös tarajukkal

a tropusok barna embereire
fehér köpönyeget terített a hó

de
a szimmetriával lökött sinek
fölnyársalták az eget

és
a végtelen echó
marokra fogta
a mozdonyokat.

Szélpát Árpád

A. STRINDBERG MINT RENDEZŐI PROBLÉMA

A rendező hivatása és kötelessége úgy hangsúlyoztatni, úgy játszani, s a kialakult játékot úgy beállítani, hogy annak minden részlete abba az akarába csúcsosodjék, amely a szerzőt a darab megírására vezette, vagy kényszerítette. Vagyis: kihozni a drámából annak világszemléletét.

Strindberg világszemlélete ez: az ember nyomorult, tehetetlenségben vergődő féreg, aki tehetetlenségében, minden esetleges jobbrakiváncolás mellett is csak nyomorult és gonosz tud lenni, mert tehetetlensége, az emberi alaptermészetbe ágyazott *öshiba* miatt, megmáshatatlantlan és örökös. Ez az *öshiba* — szerinte — a szexualitás. Az a tény, hogy az embernek neme van, s hogy a különböző nemek vonzódnak egymáshoz.

Ezt a világszemléletet Strindberg írói temperamentumához képest felfokozott naturalista, helyesebben realista megjátszással és beállítással minden különösebb nehézség nélkül, ki lehet hozni. S így jutunk ahoz a Strindberghez, akit a kritikák, esztéták, s utánuk a nagyközönség véleményébe gyökeresedve tudunk a nőgyűlölő, házasság ellenes Strindberghez.

Csak hogy: lehet-e célja akár az írónak, akár a színpadnak, hogy a házasságellenes tendenciát és a nőgyűlölő ilyen elfajult nemi verekedések keretében állítsa élénk, mint világszemléletet? — Strindbergnek (ő maga vallja) nem ez volt a célja, s nem lehet célja a rendezőjének sem.

Strindberg *általánosította* a szexuális nyomorúságot, s mint ilyet az emberiség tragikumává akarta idemonstrálni.

A rendező azonban — aki kell hogy nyugodtabb degekkel, objektívebben nézze a problémákat — nem általánosíthatja a Strindbergi tragikumot, egyszerűen azért, mert az, mint általánosan emberi tragikum: nincs.

A szexualitásnak ilyen beállítását tehát leszállítja a valódi értékére, és Strindberg drámáit mint patológiai eseteket, azaz beteges eltévelyedésekből származó túlfeszültségek tragikumát állítja be.

Strindberg drámáinak *leverő hatásával* szemben (mely hatás az általánosítás velejárója) *meggondolkozató* és elsősorban *elirtóztató* hatásra törekszik. Megmutatja azt, amit Strindberg akart, a szexualitásnak megbénító, elnyomó erejét, de hangsúlyozza az esetlegességet, s azt, hogy ez a szexualitás túltengésében beteges állapot, amelybe belecsávázódhat bárki *ha* nem vigyáz *ha* nem éli ki szexualitását az egészséges szexualitás útján, hogy az ne lehessen urra teljes énjé felett.

A patológiai eset így fölülelekedik önmagán, kinő az egzotikum nivójából és világszemléleti jelentőségű szociális tendenciát kap.

Hogy Strindberg — aki saját életének legközvetlenebb liráját fokozta drámává, s ezáltal elfogultá vált — nem jut el idáig, a rendező szempontjából nem probléma. A rendezőnek a kínálkozó lehetőség közül a magasabb szempontból legjobbat kell kihoznia.

Hogyan — ?

Erre nézve maga Strindberg nyújtja az útbaigazítást abban a módban, amellyel alakjainak karakterét megkonstruálja, s drámáinak atmoszféráját megteremti.

Alakjai fanatikus, túlegzalt, nem a mi (normális) világunkból való emberek (— bár ő ép a mi világunkat akarta adni bennük —) akikről első látásra megállapíthatjuk, hogy betegek. Drámáinak atmoszférája pedig ezeknek a beteg embereknek kilégzésétől megmérgezett levegőjű világ, ahol gonosszá válik a legjobb szándékú ember is.

Természetes, hogy ezeknek az egzaltált embereknek realiztikus megjátszása a Strindbergi általánosításhoz vezet, s élethűsége való törekvésében, az életnek egy kétségbeejtően vigasztaló képét adja. És ez a kép, minden realizmusa dacára is: hamis.

A rendező mérje le az alakok temperamentumbeli erejének megnyilatkozásait a normális ember temperamentumával, s ezeknek a megnyilatkozásoknak robbanási vehemenciájához stilizálja az alakot.

Igy megkapja azt a (szerintem egyedül helyes) kifejezési formát, amely se nem *az* ember, egzaltált állapotában, se nem démon — ahogy Strindbergét játszani szokták — hanem az, a mi: *egy*, a túltengő szexualitásában, beteg idegzetű ember, akivel szemben nem irtóztatást, hanem szociális szánalmat érzünk, és nem tőle, hanem csakis a sorsától félünk. Asorsától, amelynek ő maga (a karaktere) az oka, amelyet mi, az ő példáján okulva elkerülhetünk.

Nehézség, látszólag, ott van, hogy Strindberg nem mutatja meg ennek a beteg világnak az ellentétét, az egészséges emberek világát, vagy ha mutat is egészséges *szándékú* embereket, azokat is beletöri a saját atmoszférájába.

Ennek a látszólagos nehézségnek megoldását abban látom, hogy a függöny felgördültének pillanatában, azonnal izolálom a színpadot. Ellentétben a szokásos módszerrel, mely a naturalizmustól elindulva fokozatonként akarja felvinni a Strindbergi színpadot önmagához, vagy a démonikusához, azonnala teljes jellemeikkel lépek ki, hogy a néző rögtön tudja és érezze, hogy itt nem „az életet” hanem annak egy lehetőségét, beteges elfajulását látja.

Azok számára, akik Strindberg ilyen „meghamisításában” Strindberg drámáiról értékének elsikkasztását látnák, csak ennyit: igaz ugyan, hogy csak *az* a dráma jó, amelyik általánosítható, s az egész életet adja, de ebben a beállításban Strindbergtől csak a saját életének elfogultságába makacsodott hazug „világ szemléletét” kapnánk, ami inkább sülyesztené, mint emelné drámáiról értékét. Másodsor: amit így kapunk, nem az ugyan, amit Strindberg akart — de: *maga Strindberg*, életének minden nyomorúságával és tanulságával.

Mácza János

AUFBRUF

(Den Mitarbeiter des MA)

Ich rufe dich, Mensch, Bruder, Freund und Feind,
Gefangener des Alltags, Sklave der Maschine,
ich rufe dich, Bösewicht des Glaubens, Glaubiger der
Lust,
Dunkler des Wegs, Heller am Ziel...

— es ist die Erde morsch von Blut
und Kahl in Wut
und müd vor Mut.

Es ist dunkel geworden in den Abgründen der Zeit—
:Bruder, ich rufe Euch, Gekettete der Ewigkeit,
beugt Euch empor ins Sein
und donnert dem Schicksal Euer mächtiges NEIN!

Von Paul Hatvani

KALÁSZT SZEDEGETŐ GYERMEK

Kémlelődő:
lehet, hogy angol? ...
Csintalan:
francia? ...
Napon pirult, villogó szemű:
olasz? ...
Szalmaszinű komolyság:
német? ...

Vigyázva kapkodja lábát a szurós tarlón ...

Magyar!! ...
Az eget bujja, bujja
mohócska szemeivel.

Valaki messze van!

S most:
országok, határai összefolynak;
poznás fénycsóva tit tág ablakot
és szétömlészi békült mosolyát
a Gyermekek ...

ÉLNI AZ ÉLNI-TUDÓKKAL

Most már nem bánom: élni akarok az élni-tudókkal
Befekszem a jólét vackába!...

Megiszom reggel tejhabos kávémat,
délben megeszem pirostra sült hus porciómat.
S zsongító boromat.
Nagyot ásítok és legyet fogok az orromon.
Kopott zsebekhez dörzsölözöm, ha csápom megviszket;
éppen úgy mint a többi ragyavert becsületű,
és vizes agyvelejű jóllakott.
Mert könnyű ám ez!
Mert jó ám ez!
S megbecsül az egész darwini-rokonság!..

Estére roskadásig tel asztalom,
minden jóval ...

Jaj, be jó lesz imát darálni.
Meg szíjjazni kéjesen homlokát;
és felolvadni a zsiros boldogságban, — — —
Többet nem fogom az élet dióját tördelni.
Isten bizony nem.
(Oh Élet, Élet! be siratlak pedig,
így „éiélni“ az élni-tudókkal!..)

Székely László

OLVASÓINKHOZ!

(Szinésziskola)

Ma színészképző szabadiskolájának második éve megkezdődött. A tavalyi, szép eredményekbe váltott, program folytatását és kibővítését jelenti az új év, mely alkalmat ad minden arravaló egyénnek, aki *komoly akarást* és komoly elhatározást érez magában, s akarásához megvan a kellő érettsége és intellektusa, hogy a színészet igaz értelmében vett aktozzá képezze ki magát.

Az iskola vezetője, ez idén is *Mácza János* a „Drámai matinék“ rendezője, s a *Ma* dramaturgja.

Beiratkozni a Váci utcai új helyiségben (Váci u. 11/b. félelem.) d. e. 12-ig, és d. u. 3—¹/₂-ig lehet.

(Könyvkiadás)

A *Ma* folyóirat fokozott mértékben folytatni fogja a tavaly megkezdett könyvkiadó akcióját. A szükséges papirkészlete egy évre biztosítva van.

A közel jövőben a következő könyvek és albumok jelennek meg a *Ma* kiadásában:

Kassák Lajos és Kahána Mózes egy-egy könyve.

Bortnyik Sándor linoleum albuma, Ujvári Erzsi

Próza albumalaku kiadásban, *Bortnyik S.* metszeteivel.

Barta Sándor és Szélpál Árpád verseskötete.

Minden könyvből 10—10 amatőr példány is készül, melyekre előjegyzést már elfogad a kiadóhivatal (Váci utca 11/b.)

(Külföldi kiadványok)

Ujból felhívjuk olvasóink figyelmét arra, hogy *raktáron tartjuk* a legújabb törekvésű külföldi irodalom képzőművészet és zene reprezentatív *kiadványait*, melyek a kiadóhivatalban megtekinthetők.

(Szinházi hír)

Felhívjuk olvasóink és barátaink szíves figyelmét arra az akcióra, melyet lapunk munkatársa és színésziskolánk vezetője indított meg a becsületes, *teljes színpadért*.

Részint a *Ma* színésziskolájának három végzett növendékével részint idegen és vendég erővel „DRÁMAI MATINÉK“ címén drámai előadásokat rendez *Mácza János* október hó közepétől, hogy lehetőségeket, s ezekben eredményeket teremtsen úgy a drámaírás, rendezés, színjátszásban, mint a közönség és színpad ellaposodott kapcsolatában.

Örömmel regisztráljuk ezt a hirt, s a magunk részéről is kérjük közönségünk színpatiáját *Mácza János* akarása számára!

A „MA“ (III) DEMONSTRATIV KIÁLLÍTÁSÁNAK KATALÓGUSA

FESTMÉNYEK:

Kmetty János:

1 Női akt	3000
2 Hegyi beszéd (kompozíció)	2000
3 Tájkép	1500
4 Ónarckép	1500

Nemes Lampérth József

5 Horgony-utcai részlet	15000
6 Horgony-utca	5000
7 Villa fák között	3000

Máttis Teutsch János

8 Dráma	3000
9 Kép	1500
10 Őszi táj	1500
10/a Vágy	3000
10/b Kép	1000

Ruttkay György

11 Akvarell	300
12 Akvarell	300
13 Akvarell	300
14 Akvarell	300

Gulácsy Lajos

15 Kalandor	700
16 Urunk szórakozik	1000
17 A sánta ördög	3000
18 Buste Realte Vert-Rose Myll (nem eladó)	
19 „Vita Moderna, Arte“	1500

Uitz Béla

20 Három fa	900
21 Tájkép	900
22 Hideg-meleg probléma	2000
23	2000
25	1500

Bortnyik Sándor

26 A tó	500
27 A vízbefulók	3000
28 Jó világ	500

29 A falu	1000
30 A város	2000
31 Szintétikus tájkép	1000

Diner Dénes Rezső

32 Csendélet	2000
33 Csendélet	1200
34 Fiatal leány	1500
35 Tájkép	1200

Schadl János

36 Szent Sebestyén	2000
37 Női portré	2000
38 A szenvedő	2500
39 Önportré	1500
40 Férfi portré	3000
41 Kompozíció	2000

Bohacsek Ede

42 Tájkép	1500
43 Pasztell	800
44 Pasztell	800

SZOBROK:

Pátzay Pál

45 Szobor	(bronz)	1000	(gipsz)	500
46 Szobor	(bronz)	1000	(gipsz)	500
47 Szobor	(bronz)	1000	(gipsz)	500

Spangher Ferencz

48 Szobor	(márvány)	1500
49 Szobor	(márvány)	2500
50 Szobor	(márvány)	3000

Gergely Sándor

51 Szobor	(bronz)	3000	(gipsz)	1000
52 Szobor	(bronz)	3000	(gipsz)	1000
53 Szobor	(bronz)	3000	(gipsz)	1000

Felelős szerkesztő és kiadó: **KASSÁK LAJOS.**

P R O P A G A N D A

A „MA“ tulajdonosai írók és képzőművészek s így lapunk ámogatói nem egy üzleti haszonra alakult vállalat tőkéjét gyarapítják, hanem közvetlenül segítik művészi programjuk érvényesítéséhez azokat, akiktől művészi értékeket kapnak.

Felhívjuk az irodalom és művészet barátait előfizetésre és a támogatás olyan módjára, mely nálunk ugyan szokatlan, de a külföldi kulturaközpontok művészi életében régóta ismert.

A pártolás eme formájához vannak egy évi időtartamra vonatkozó pártoló tagsági jegyek és vannak állandó érvényűek.

Egy évre vonatkozó jegy ára 20 korona, állandó érvényű jegy ára 200 korona.

A pártoló tagsági jegyek birtokosai a tagsági jegy érvényességi időtartama alatt külön előfizetési díj nélkül kapják folyóiratunkat, évenként egy művészi értékű műlapot kapnak ajándékkul, kiállításainkra egy ingyen belépőjegyet kapnak és egyéb művészi vállalkozásainkban is hasonló kedvezményekben fognak részesedni.

Amik csak az előfizetési díjat küldik be, (egy évre 10 K, félévre 5 K) a felsorolt kedvezményekre igényt nem tarthatnak

A „MA“ kiadóbizottsága.

A „MA“ könyvei:

- A „MA“ első lírai antológiája (György Matyas, Kassák Lajos, Komját Aladár, Lengyel József verseiből) ára 4 korona. Amatőr kiadás eredeti met-szettel, az írók aláírásával, ára 10 korona.
- Garda József:** Valaki játszik velük (dráma) ára 2 korona.
- Mácsa János:** Modern magyar dráma (jegyzetek) ára 2 korona.
- Kassák Lajos:** Éposz Wagner Maszkjában (versek) ára 2 korona.
- Kassák Lajos:** Isten Báránykái (három egyfelvonásos) ára 3 korona.
- Kassák Lajos:** Életrajz (novellák) ára 3 korona.
- Komját Aladár:** Kiáltás (versek) ára 3 korona. Amatőr-kiadás elfogyott.
- Singer Henrik:** Világnézet. Ára: 1 K.
- Máttis Teutsch János:** Linoleum-albuma, száz számozott példány. Ára 25 korona. Amatőr példány merített papíron, a művész sajátkezű nyomásában és kézírásával. Ára 100 kor.

Die AKTION könyvei:

- Eine anthologie** (1914-16) ára kötve 6 korona 50 fillér.
- Jüngste tschechische Lyrik** ára kötve 6 korona 50 fillér.
- Gottfried Benn:** Fleisch (versek) ára kötve 6 korona 50 fillér.
- Theodor Däubler:** Der Hahn (versek) ára kötve 6 korona 50 fillér.
- Franz Jung:** Sophie (regény) ára kötve 6 korona 50 fillér.
- Franz Jung:** Opferung (regény) ára kötve 6 kor. 30 fillér.
- Ferdinand Hardekopf:** Lesestücke. Ára kötve 4 kor. 80 fillér.
- Carl Einstein:** Anmerkungen. Ára 4 kor. 80 fillér.
- Ludvig Rubiner:** Der mensch in der mitte ára: 5 kor. 30 fillér.
- Alexander Herzen:** Erinnerungen. Két kötet ára kötve 25 kor.
- Der Rote Hahn** (könyvsorozat 1-12 számig) Tolstoj, Bäumer, Dohm, Viktor Hugó, Otten, Sternheim, Ferdinand Lassalle, Mehring stb. verseiből, novelláiból és tanulmányaiból. Füzetenként 1 K150 fillér.

Der STURM könyvei:

- Herwart Walden:** Tanz der Töne (kotta) ára 6 kor.
- Herwart Walden:** Einblick in Kunst (64 reprodukcióval) ára 9 kor.
- Herwart Walden:** Gesammelte Schriften. Ára 4 korona.
- August Stramm:** Du (szerelmversek) ára 6 kor.
- Paul Scheerbart:** Glasarchitectur (tanulmányok) ára 4 korona
- Peter Baum:** Schützengrabenverse. Ára 6 korona.
- Adolf Knoblauch:** Die schwarze Fahne (regény) ára 4 kor.
- Herman Essig:** Übertuefel (dráma) ára 5 korona.
- Herman Essig:** Wetterfrosch (elbeszélés) ára 5 kor.
- Sturm-Bücher** (sorozat 1-14. sz.-ig):
- August Stramm** kis drámái, **Lothar Schreyer**, **Pater Baum**, **Age von Kohl**, **Adolf Behne** stb. munkái füzetenként 1 kor. 20 fillér.
- Sturm**-levelezőlapok a legújabb francia, angol, orosz, német, spanyol és olasz művészek képeinek és szobrainak reprodukcióival. Ára darabonként 40 fillér. Az egész sorozat 75 darabból áll

Megjelenés dátuma 1918. szeptember 15. A lap minden cikkéért a szerző felel.

SPECIALIS HANGGYMNASZTIKA

MAGÁNHANGKÉPZÉST

ES

AKADÉMIAI ELOKÉSZÍTÉST

VÁLLAL OKLEVELES ÉNEKTANÁRNÓ.

JELENTKEZNI: TÖTTÖSY DALMÁNÁL

IX. Ráday-u. 14. 11

d. e. 10-12. d. u. 3-5.

Fizessen elő a

SZABADGONDOLAT

című minden párttól, kliktől és hatalmi szeretkezettől független

VILÁGNÉZETI FOLYÓIRAT-ra

Szerkesztőség

és kiadóhivatál:

V., Visegrádi-utca 15. félemelet.

A „MA“

FOLYÓIRAT MAGÁN

SZINÉSZ KÉPZŐ

SZABAD ISKOLÁJA

MÁSODIK ÉV

Bővebbet a 106-ik oldalon.

Belvárosi Színház

Modern Színpad Koronaherceg-utca 6. sz.

ÚJ MŰSOR:

KÉK ORGONÁK
OPERETTEUGYANAZ BALRA
HARSÁNYIVASUTI KOCSIBAN
AVERCSENKOVIRÁGOS BOLT
ZILÁHI L.

ÉS A KISÉRŐ MŰSOR.

DIANA
sósorszesz.

Krausz J. és Társa könyvnyomdai műintézete Budapest, V. Falk Miksa-utca 15.